

Apteeker on maa sool

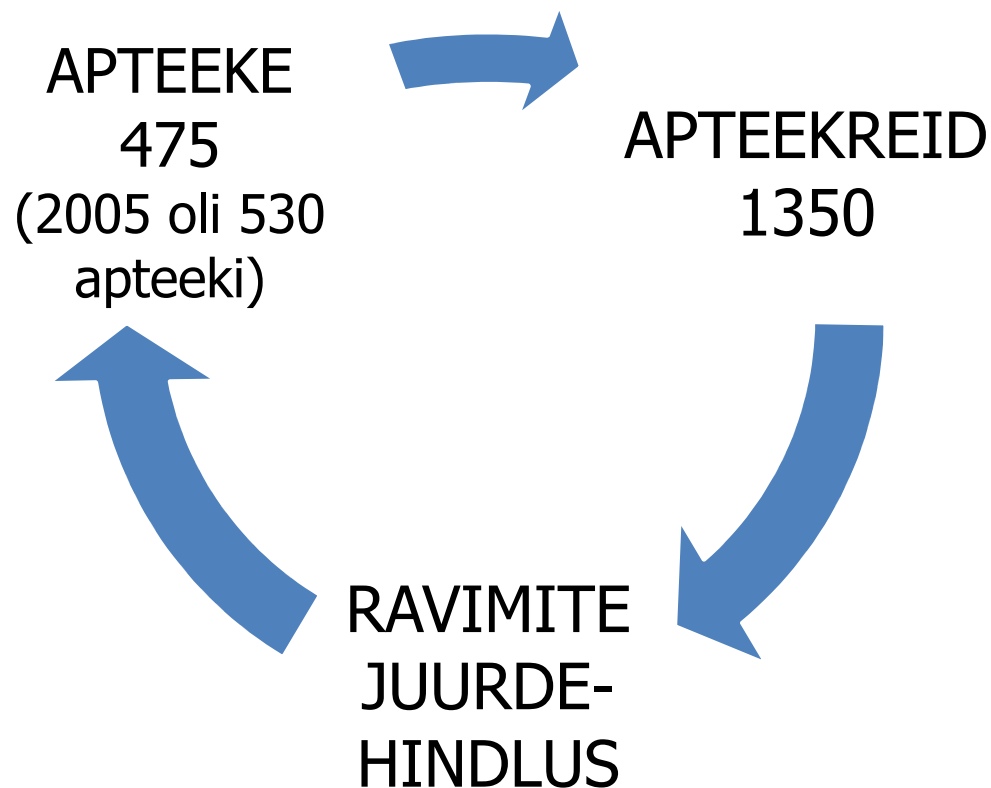
Kadri Tammepuu
EAÜ juhatuse esimees
13. veebruar 2013

www.eestiapteek.ee

Apteeker on osa tervishoiusüsteemist

- Kvaliteetse apteegiteenuse tagab apteekide arvu reguleerimine (analoogselt perearstiteenusega)
- Apteekri tähtsus maaelu püsijäämisel

Apteekrite arv on olnud sama pea viimased 8 aastat

Uute apteekide asutamise reguleerimise eesmärgid

Regulatsioon jõustus Eestis 2006. aastal, eesmärk olid vastavalt seaduse seletuskirjale:

- Linna-apteekide osas vältida apteekide kuhjumist, kuna linnades valitses teenuse ülepakkumine ning kannatas kvaliteet
- maa-apteekide osas vältida apteekide arvu vähenemist, kuna seal apteegid hääbusid
- tagada apteegiteenuse ühtlasem jaotumine Eestis

NB! Regulatsiooni eesmärgiks pole olnud maa-apteekide arvu suurendamine, nagu on väitnud Õiguskantsler.

- 2005. aastal enne seaduse jõustumist toimus linnades apteekide lausvohamine ja maal apteekide massiline sulgemine. **NÄITEKS:** 2005. aasta lõpus suurenes apteekide arv linnades 50 võrra. Seaduse eesmärk oli olukorda tasakaalustada.

Seadus on vajalik rahvatervise kaitseks

Uute apteekide asutamise reeglite säilitamine või kaotamine on poliitilise valiku küsimus:

- säilitamine on valik rahvatervise kaitseks
- kaotamine on valik ettevõtlusvabaduse kaitseks

Küsimus taandub sellele, kumb valik on otsustajate jaoks prioriteetne.

Uute apteekide avamise õigust reguleeritakse 75%-s EL riikides

Ligi 25% EL-i riikidest kehtivad Eestist rangemad piirangud, sh apteegi omandipiirangud (omanikeks tohivad olla üksnes apteekrid), on kehtestatud apteegikohtade limiit, demograafilised ja geograafilised piirangud jt
NÄITEKS: Saksamaa, Austria, Soome, Taani, Itaalia, Küpros

Levinuim tava on Eestiga sarnased apteekide asutamispäirangud:

NÄITEKS: Prantsusmaa, Hispaania, Portugal, Belgia, Iirimaa, Ungari, Eesti, Läti, Kreeka, Luksemburg, Malta, Rumeenia, Sloveenia. EL-ist väljaspool näiteks Türgi ja Horvaatia.

09.2012 – piiranguid karmistati taas UK-s

Rootsi näide - apteekide arvu kasv viib hindade tõusuni

- **Dagens Industri, 1. november 2011: „Uus doteerimine annab apteekritele võimaluse”:**

„Aptekidel on turul endiselt raske. Kuid pääsemine võib olla lähedal – nüüd uurib riik võimalust apteekide doteerimise suurendamiseks.

Kõik osapooled on ühel meelel selles, et Rootsi apteegiturg on ületäidetud.”

- **Keskmine elanike arv apteegi kohta Rootsis ca 10,000**
- **Keskmine elanike arv apteegi kohta Eestis ca 2,750**

Eesmärk: korrastatud süsteem

Analoogia perearstisüsteemiga vs juuksurialong

- Säästuapteek -> üks apteeker kolme asemel -> nõustamise kadumine -> ebaefektiivsus (väiksem ravimite hulk apteegis; teenuse arengu pidurdamine)
- Kvaliteetapteek -> kvaliteetse ja kättesaadava teenuse tagamine -> apteeker on tõhus osa tervishoiusüsteemist -> võimekus koostööks pere- ja eriarstidega

Uute apteekide asutamise regulatsioon on olnud Eestis edukas

- Linnades on apteekide kuhjumine peatunud ja nende arv mõistlikult vähenenud. Tänu sellele on teenuse kvaliteet tõusnud.
- Maal on apteekide sulgemine oluliselt aeglustunud - alates 2007. aastast on apteekide sulgemine maal olnud aeglasem kui linnades.
- 2007 - 2012. aastail on linnades apteekide arv vähenenud 34 apteegi võrra (376 - 342), maal 20 apteegi võrra (147 - 127).
- 2011. aastal vähenes maa-apteekide arv ainult 1 võrra, samas kui linnades vähenes apteekide arv 7 võrra, st sulgemise tempo oli maal 7 korda aeglasem.
- **JÄRELDUS:** piirangud on aja jooksul üha edukamalt tööle hakanud, uued apteegid Kullamaal, Sangastes, varsti ka Tõstamaal ja Noarootsis

Apteekri roll on oluliselt suurem kui ravimi üle leti ulatamine

- Apteeker on perearsti väravavaht (Perearstide Selts)– kergemad probleemid lahendatakse apteegis, hoides kokku perearsti ressursi, raskete juhtumite puhul saab patsient kaasa kindla nõuande minna arsti juurde.
- Apteeker on ainus koolitatud spetsilist käsimüügiravimite soovitamisel.
- Lisaks õigusaktidega ette nähtud kohustustele osutavad apteekrid ühiskonnale tasustamata lisaväärtust loovaid teenuseid.
- Nende väärtus on pea 2/3 apteekidele riigi poolt võimaldatud ravimite juurdehindlustulust (*PWC uuring 2011*).

Kulude kokkuvõid apteekrite teenuste tulemusena

Eesti apteekrite poolt tasustamata lisaväärtust loovate teenuste analüüsi kohaselt on apteekrite osutatavate ja uuringus vaatluse all olnud teenuste kogumõju läbi tervishoiusektori kulude kokkuvõidmise ligikaudu **20 miljonit eurot aastas (PWC uuring 2011).**

<i>EUR/aastas</i>	Avalik sektor	Eraisik	Kokku
- Ärahoitud perearstivisiidid	€9 968 559	€666 195	€10 634 754
- Väljakirjutamata retseptiravimid	€3 159 644	€2 066 007	€5 225 652
- Ärahoitud EMO visiidid	€ 1 571 342	€ 240 625	€1 811 967
- Ärahoitud eriarsti vastuvõttud	€ 1 157 828	€ 406 217	€1 564 045
Kokku	€ 15 857 374	€ 3 379 044	€ 19 236 418

- **Kõige suurem hinnanguline kokkuhoid on saavutatud ärahoitud perearstivisiitide arvelt, so 10,6 miljonit eurot.**
- **98% ärahoitud perearstivisiitide kokkuhoiust saavutati üldise tervishoiualase nõustamise tulemusena, so 10,4 miljonit eurot.**
- **Apteekrid annavad aastas kokku 12 miljonit tervishoiualast nõuannet**

Erinevused maa- ja linnaapteekide vahel

Eesti apteekrite poolt tasustamata osutatavate teenuste väärtuse analüüs,
PricewaterhouseCoopers (detsember 2011):

<i>Tunnus</i>	Maa-apteek	Linnaapteek
Keskmine apteekrite arv apteegis	2 apteekrit	4-5 apteekrit
Keskmine apteegi lahtioleku aeg	45 tundi	70 tundi
Osakaal apteekrite poolt tuvastatud retseptivigadest, mis hoidis ära perearstivisiidi	48%	38%
Osakaal apteekrite poolt tuvastatud retseptivigadest, mis hoidis ära eriarstivisiidi/haiglaravi	1%	9%
Vigaste retseptide puhul võtab apteeker ühendust perearstiga retseptide korrigeerimiseks	74%	45%

- maa-apteekrid **tunnevad oma klienti paremini,**
- perearst ja apteek **asuvad maal üksteisele lähemal,**
- perearsti vastuvõtu ja apteekri lahtioleku ajad on omavahel **sünkroonis,**
- linnas on eriarsti abi lihtsamini **kättesaadav.**

Väärarusaamad apteekide kohta: *Maa-apteegid sulgemist kartma ei pea?*

Maa-apteekidest 88% ei tule juba praegu omadega välja või tulevad toime väga napilt.

Käsimüügiravimid poodi + uus apteek linna koosmõjus satub löögi alla ligi 90% maa-apteekidest.

Ravimite kättesaadavus maal halveneb, mitte ei parane:

Mõne käsimüügiravimi laiem kättesaadavus ei kaalu üles 2000 elutähtsa ravimi kättesaadavuse halvenemise

Uue apteegi avamine linnas sulgeb 2-3 apteeki maal.

* *Faktumi uuring 2011*

Maa-apteekide võrgu säilimisele tuleb kasuks:

- Koostöö perearsti, apteekri ja sotsiaalhoolekande vahel
- KOV koostöö esmatasandi tervishoiu osutajatega – odavam on ennetada kui uuesti luua:
  - Töö ja puhkeaeg vastavusse võimalustega – 1 töötajaga apteek tuleb maal toime ca 1500 elanikuga piirkonnas;
  - Koostöö sama piirkonna apteegipidajaga või erialaühendusega;
  - Mõnikord aitab ka KOV-i väike abi.
- Ühistransport kooskõlas perearsti- ja apteegi lahtiolekuaegadega

Head ja tulemuslikku koostööd!